

Sprawozdanie z XII posiedzenia plenarnego Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Na posiedzeniu przedstawiono dwa referaty dotyczące problematyki konsolidacji szkół wyższych w Polsce.

Pierwszy referat przygotowany przez prof. W. Frąckowiaka i prof. J. Szambelańczyka (przedstawił prof. J. Szambelańczyk) dotyczył kwestii ideowych oraz różnych modeli prowadzenia konsolidacji.

Drugi - przygotowany przez pana P. Zygarłowskiego z TEB-Akademia z Poznania - przedstawił dane demograficzne i ekonomiczne, które zdaniem autora powinny uzasadniać proces redukcji liczby szkół poprzez likwidację, konsolidację i przejęcia. Autor w oparciu o doświadczenia praktyczne wskazywał na skomplikowany charakter i długotrwałość procesów konsolidacji w różnych jego płaszczyznach.

Oba referaty omawiały wyłącznie skutki ekonomiczne i operacyjne efektów konsolidacji uczelni, pomijając zupełnie skutki społeczne oraz kulturo- i centrowtwórczy charakter szkoły wyższej, w szczególności publicznej szkoły wyższej dla subregionów i społeczności lokalnych i subregionalnych.

W referatach pojawiły się również pytania:

Czy warto utrzymywać publiczne szkoły wyższe, w szczególności w "w mniejszych ośrodkach"?

Czy należy utrzymywać system nieodpłatnego szkolnictwa wyższego w Polsce? (Czy zrównanie sektorowe w systemie szkolnictwa wyższego nie powinno polegać na wprowadzeniu powszechnej opłaty za studia niezależnie od charakteru własnościowego uczelni? - podniosłoby to konkurencyjność uczelni prywatnych).

Czy należy umożliwić, aby efektem konsolidacji podmiotu publicznego i prywatnego był podmiot prywatny?

W dyskusji Przewodniczący poprosił o zabranie głosu gen. bryg. prof. dr. hab. inż. Zygmunta Mierczyka, Rektora WAT. Głos prof. Z. Mielczyka dotyczył innych niż konsolidacja form współpracy uczelni na przykładzie wspólnych studiów doktoranckich i podyplomowych prowadzonych przez WAT, Politechnikę Łódzką i Politechnikę Warszawską.

Następnie głos zabrała dr hab. Daria Lipińska-Nałęcz, podsekretarz stanu w MNiSzW. Większa część wypowiedzi Pani Minister dotyczyła nauki, "jednostek flagowych" i chęci znalezienia szybkiej ścieżki by poprawić pozycję chociaż jednej uczelni w Polsce na liście szanghajskiej.

Do problemów konsolidacji i pytań postawionych w referatach Pani Minister odniosła się krótko, w końcowej części wypowiedzi i stwierdziła, że z powodów politycznych i obawy przed niepokojami społecznymi oraz spadkiem poparcia

"władzy w terenie" nie jest możliwe zamykanie publicznych wyższych szkół oraz wprowadzenie odpłatności. Należy natomiast rozważyć możliwość wnoszenia majątku publicznych szkół wyższych do podmiotów prywatnych i tworzenia w ten sposób podmiotów prywatnych.

Następnie Przewodniczący udzielił głosu prof. dr. hab. Maciejowi Żyliczowi, Prezesowi FNP. Prof. M. Żylicz krytycznie odniósł się do wypowiedzi Pani Minister; argumentował, że publiczne szkoły wyższe bezwzględnie trzeba zamykać, bo jest ich za dużo i szkoda na nie wydawać pieniądze, a studia powinny być płatne. Jeżeli istnieją jakieś bariery prawne bądź inne, które uniemożliwiają urzeczywistnienie tych planów, to należy je natychmiast usunąć, bądź omijać.

Głos ten był sformułowany w sposób ostry i kontrowersyjny.

Ponieważ kilka osób zgłaszało chęć zabrania głosu (także ja), to Przewodniczący zamknął dyskusję i poinformował, że powołana zostanie grupa robocza, która "pochyli się" nad problematyką konsolidacji i opracuje stanowisko "środowiska" w tej sprawie. Wywołało to niezadowolenie części członków Rady.

Przed ostatecznym zamknięciem tego punktu i ogłoszeniem przerwy głos zabrał prof. Zbigniew Marciniak, wiceprzewodniczący Rady, który zwrócił uwagę grupy roboczej na konieczność zajęcia się także aspektami społecznymi i kulturotwórczymi szkoły wyższej.

W trakcie przerwy w obradach zasygnalizowałem prof. Z. Marciniakowi i twórcom referatów krytyczne stanowisko i uwagi merytoryczne dotyczące procesów konsolidacji widzianych wyłącznie jako procesy ekonomiczno-operacyjne. Uwagi te wynikają z oceny NSZZ "Solidarność", iż skrajnie liberalne podejście, pozbawione jest widzenia implikacji społecznych (stanowisko to było formułowane wielokrotnie, przez różne struktury Związku, także te, w których mam przyjemność reprezentować KRS). Koniecznym jest uświadomienie Radzie, że podjęcie działań konsolidacyjnych bez właściwego zabezpieczenia interesu narodowego i społecznego pociąga za sobą poważne zagrożenie.

Rada wybrała nowego przedstawiciela doktorantów do Prezydium .

Przesłała do komisji merytorycznych "postulaty Prezydenta RP".

Zaopiniowała pozytywnie plan działalności NCBiR na 2015 rok.

Pozytywnie, ale z uwagami zaopiniowano projekt Strategii Rozwoju Polski Centralnej do roku 2020. W uwagach wskazano, że strategia dotyczy wyłącznie Łodzi i Warszawy, a nie całego obszaru, w tym Radomia i Płocka.

W trakcie posiedzenia Przewodniczący wielokrotnie podkreślał niepewność wynikającą z "nadchodzącego okresu wyborczego" oraz przyszłości obecnego kierownictwa resortu. W tym kontekście trzeba zauważyć, że na posiedzeniu ze szczególną uwagą został powitany przedstawiciel OPZZ, a NSZZ "Solidarność" i jej przedstawiciel zostali pominięci.